

Mazowiecki Szpital Specjalistyczny Sp. z o.o.
26-617 Radom, ul. Juliana Aleksandrowicza 5

Marskość wątroby – objawy, przyczyny diagnostyka

Opracowała: lic. Weronika Maronde, pielęgniarka
Kliniczny Oddział Wewnętrzny I

Marskość wątroby – objawy, przyczyny diagnostyka. Skąd się bierze marskość wątroby?

Wątroba jest największym gruczołem w organizmie człowieka. Spełnia szereg ważnych zadań – oczyszczanie krwi ze szkodliwych produktów przemiany materii, magazynowanie substancji to tylko dwie z jej funkcji. Choć organ posiada zdolności regeneracyjne, w wyniku wielu czynników może dojść do powstania poważnej choroby, jaką jest marskość wątroby.

Czym jest marskość wątroby?

Marskość wątroby to przewlekła choroba, w której dochodzi do uszkodzenia struktury wątroby oraz zaburzenia jej czynności. Hepatocyty – bo tak nazywają się komórki strukturalne wątroby – ulegają zniszczeniu i są zastępowane włóknami tkanki łącznej. Prowadzi to do zmiany budowy i stopniowo upośledza funkcje gruczołu.

Etapy uszkodzenia mogą rozwijać się latami, nie dając żadnych wyraźnych oznak. Bardzo często dzieje się tak, że choroba jest wykrywana przypadkowo, podczas kontrolnych badań. Statystycznie **marskość wątroby** dotyka od 4 do 10% populacji, jednak jej rzeczywista częstość może być różna. Mężczyźni chorują na nią 2 razy częściej niż kobiety. Wynika to z prowadzenia mniej higienicznego trybu życia oraz rzadszego wykonywania badań przesiewowych.

Diagnostyka marskości wątroby

Podejrzenie **marskości wątroby** wymaga wykonania badań laboratoryjnych, które po zebraniu dokładnego wywiadu ustala lekarz. Badania biochemiczne, stanowiące podstawę w diagnostyce marskości to:

- ALT (aminotransferaza alaninowa),
- AST (aminotransferaza asparaginianowa),
- bilirubina całkowita,
- GGTP (gamma-glutamylotranspeptydaza) – badanie wskazujące na uszkodzenie miąższu wątroby oraz dróg żółciowych, szczególnie pomocne w diagnostyce chorób wątroby o podłożu alkoholowym,
- fosfataza zasadowa,
- HBs antygen – pozwalający zdiagnozować WZW typu B,
- HCV przeciwciała – badanie wskazujące na kontakt z wirusem żółtaczkowy typu C.

Przyczyny marskości wątroby

Istnieje wiele czynników, które mogą prowadzić do włóknienia i marskości wątroby. Wśród najczęstszych przyczyn wyróżniamy:

- wirusowe zapalenie wątroby typu B i C – WZW B (zakażenie HBV) i WZW C (zakażenie HCV),
- regularne spożywanie alkoholu,
- przewlekłe choroby przebiegające z autoagresją – autoimmunologiczne zapalenie wątroby, stwardniające zapalenie dróg żółciowych,
- leki hepatotoksyczne, które upośledzają działanie wątroby, prowadząc do jej uszkodzenia,
- schorzenia genetyczne powodujące odkładanie się substancji o charakterze degeneracyjnym – hemochromatoza, choroba Wilsona, mukowiscydoza.

Proces uszkodzenia wątroby następuje szybciej, jeśli równocześnie działa kilka czynników sprawczych. W Polsce najczęstsze **przyczyny marskości wątroby** to nadużywanie alkoholu oraz zakażenia HBV i HCV.

Objawy marskości wątroby

Początkowe fazy marskości nie dają wyraźnych symptomów. W badaniach laboratoryjnych zaobserwować można nieprawidłowe wartości enzymów wątrobowych (ALT, AST, GGTP), leukopenię – niedobór krwinek białych oraz małopłytkowość. Do nieswoistych objawów marskości wątroby należą:

- umiarkowany ból w prawej okolicy podżebrowej, który pojawia się co jakiś czas;
- powolny spadek masy ciała – sylwetka stopniowo zmienia się i przybiera postać tzw. kasztanowego ludzika – uwydatnia się brzuch i następuje zanik mięśni kończyn;
- nudności i wymioty po obfitych posiłkach lub po wypiciu alkoholu;
- poszerzone naczynka uwydatniające się na klatce piersiowej ;
- bezsenność oraz spadek nastroju;
- spadek kondycji, szybka męczliwość oraz zaburzenia koncentracji.

Często na tym etapie pacjenci są leczeni pod kątem zespołu jelita drażliwego oraz alergii. W późniejszym okresie mamy do czynienia z coraz bardziej specyficznymi symptomami.

Objawy marskości wątroby ze strony układu pokarmowego obejmują:

- narastające wodobrzusze,
- powiększenie wątroby oraz śledziony,
- częste biegunki i wymioty,

- wygładzenie fałdu języka,
- krwawienie z nosa i dziąseł.

Zaburzenia endokrynologiczne, które w odmienny sposób objawiają się u kobiet i mężczyzn:

- hipogonadyzm – u mężczyzn objawia się zanikiem jąder, utratą libido oraz impotencją, natomiast w przypadku zaburzeniami miesiączkowania oraz bezpłodnością,
- feminizacja u mężczyzn, czyli utrata owłosienia na klatce piersiowej i pod pachami oraz znaczne powiększenie gruczołów piersiowych,
- hirsutyzm u kobiet – pojawienie się owłosienia na twarzy, klatce piersiowej i brzuchu,
- bardzo często wraz z marskością wątroby pojawia się cukrzyca.

Leczenie marskości wątroby

Leczenie marskości wątroby zależne jest od stanu zaawansowania choroby oraz przyczyny, która wpłynęła na jej powstanie. W przypadku nadmiernego spożywania alkoholu jedynym rozwiązaniem leczenia jest bezwzględna abstynencja, która może spowolnić proces włóknienia.

Marskość wątroby spowodowana zakażeniem wirusami HBV oraz HCV wymaga specjalistycznego leczenia pod ścisłą kontrolą lekarską.

Uszkodzenia wątroby wywołane przez marskość są nieodwracalne. Jednak stosowanie się do leczenia oraz wskazań lekarskich może skutecznie spowolnić proces dalszej degeneracji oraz zapobiec groźnym powikłaniom. Wczesne wykrycie marskości wątroby oraz przyczyn, które ją wywołują, wymaga wykonania badań laboratoryjnych. To podstawa, bez której skuteczne leczenie nie jest możliwe. Wszystkie zalecona przez lekarza badania możesz już dziś wykonać w DIAGNOSTYCE. Wskaźniki wątroby (ALT, AST) czy bilirubinę możesz zbadać z własnej inicjatywy przy okazji badań okresowych. Pamiętaj, że wczesne wykrycie choroby daje większe szanse na pełny powrót do zdrowia.

ZALECENIA PIELĘGNIARSKIE DLA PACJENTÓW Z MARSKOŚCIĄ WĄTROBY ICH RODZIN I OPIEKUNÓW:

1. Bezwzględny zakaz spożywania alkoholu, włącznie z piwem bezalkoholowym i lekami na bazie alkoholu.
2. Unikanie podnoszenia ciężkich przedmiotów, dużego wysiłku fizycznego.
3. Regularne pomiary ciśnienia tętniczego, liczby oddechów, tętna, poziomu glukozy.

4. Konieczność stałej kontroli lekarskiej.
5. Natychmiastowe zgłoszenie się do lekarza w przypadku wystąpienia krwawienia, silnego bólu brzucha, zatrzymania stolca i gazów, trudnych do opanowania wymiotów.
6. Higiena rąk, obcinanie paznokci, nawilżanie ciała- z powodu świądu skóry może dojść do zakażenia skóry w wyniku drapania.
7. Obserwacja masy ciała i zapisywanie wyników w dzienniczku, zeszycie.